

Таке переконання римо-католицького єпископату Америки мало свої поважні підстави. Справа в тому, що Ватикан неодноразово підкреслював, що на територіях, де відсутні єпископи східного обряду, уніати підлягають латинським єпископам. Цей принцип був у черговий раз проголошено у енцикліці папи Лева XIII «*Orientalium dignitatis*» у 1894 р. Там знову було затверджено, що східні католики, які живуть поза своєю територією, мають підлягати юрисдикції латинського обряду.¹⁴ Можна сперечатися, чи така юрисдикція стосується лише загальних адміністративних питань і не поширюється на обрядові справи,¹⁵ чи може означати поглинання уніатів латинською Церквою, проте сам такий принцип, глибоко укорінений у католицькому церковному праві, свідчить про існування в католицизмі обрядової дискримінації та ідеї зверхності латинського обряду. Таке переконання про перевагу західного обряду, як обряду Римської Церкви та Римського папи, було особливо твердим та поширеним у католицизмі кінця XIX ст. Таким чином, прагнення католицьких єпископів у США контролювати та підкорити собі уніатів мало серйозну канонічну підтримку з боку Ватикану.

Формально такий підхід до юрисдикції над уніатами був продиктований іще давнім канонічним правом нерозділеної Церкви перших століть. Згідно з ним, в одному місті не може бути більше одного єпископа (напр., 8 прав. Нікейського Собора). Згідно з таким правилом, латинські єпископи могли не допускати створення уніатських юрисдикцій на своїх територіях. Однак самі латинники порушували це правило, коли створювали свої єпархії паралельно до східних, в тому числі уніатських єпархій у Європі та на Сході.

¹⁴ Кащак І. Вказ. твір. – С. 23.

¹⁵ Paska W. Sources of the Particular Law for the Ukrainian Catholic Church in the United States. – Washington, D.C., 1975. – P. 32-33.

З другого боку, Ватикан не бажав повністю робити уніатів безправними та побоювався їх повернення до православної віри. Тому він наполягав на гідності їхнього обряду та був здивований великим незнанням американської ієрархії про особливості східних католиків. Адже, як було вже згадано, американські латинські єпископи просто не сприймали уніатів як католиків, не розуміли, що можна бути католиком, але служити не на латині та, особливо, мати одружене духовенство. Американський єпископат, звичайно, не мав досвіду співжиття з уніатами, який мали латинські ієрархи у Східній Європі. Однак ця обставина не може служити виправданням, адже уніатські священники завжди мали з собою серйозні документи, підписані своїми архієреями та писані по-латині. Насправді мав місце відвертий обрядовий шовінізм та приховане або й відкрите намагання поглинути нових емігрантів, розчинити їх у латинській Церкві на нових землях.

Особливо вражаючою своїм обрядовим шовінізмом була заява католицьких архієпископів Америки, зроблена щодо греко-католиків у 1893 р.: «Присутність одружених священників грецького обряду серед нас є постійним викликом чистоті нашого неодруженого духовенства, джерелом згіршення для мирян, а тому, чим швидше такий дисциплінарний пункт буде скасовано... тим краще для релігії, тому що можлива втрата невеликої кількості душ грецького обряду не може бути порівняна до благословення, яке принесе однорідність у дисципліні».¹⁶ Як видно з цієї заяви, латинські єпископи були готові пожертвувати «невеликою кількістю душ грецького обряду» заради однорідності церковної дисципліни.

Зі свого боку, уніатське духовенство та миряни протистояли тим спробам латинізації та поглинання їх Римською Церквою. Після виходу енцикліки «*Orientalium*

¹⁶ Archives of the Archdiocese of Baltimore. VI/I 91. September 12-13, 1893. – P. 5-6.